

Onko sinun pyramidisi tukevasti oikealla kannallaan? Vanhempainkoulutoiminta Oulunkaassa

[Haapola Kaisa](#), [Pitkänen Piia](#), [Sepponen Hanna](#), [Kuure Marja](#)

17.2.2016 ::

Metatiedot

Nimeke: Onko sinun pyramidisi tukevasti oikealla kannallaan? Vanhempainkoulutoiminta Oulunkaassa

Tekijä: Haapola Kaisa; Pitkänen Piia; Sepponen Hanna; Kuure Marja

Aihe, asiasanat: kasvatus, perhekasvatus, tukeminen, tukimuodot, vanhemmat, vanhemmuus, vanhempainkasvatus, vuorovaikutus

Tiivistelmä: Vanhemmat tarvitsevat helposti saatavaa tukea vanhemmuuden haasteisiin. Tarve matalan kynnyksen perhepalveluille on selkeä. Oulunkaaren alueella on järjestetty vanhemmille suunnattua vanhempainkoulutoimintaa vuodesta 2012 lähtien.

Artikkelissa kuvaillaan vanhempien kokemuksia osallistumisestaan keväällä 2014 järjestettyyn vanhempainkouluun. Huhtikuussa 2015 lähetetyssä kyselyssä vanhemmilta kysyttiin kokemuksia vanhempainkoulun sisällöstä ja käytännön toteutuksesta sekä mahdollisia kehittämideoita. Vastaajat kokivat saaneensa vanhempainkoulusta tukea omaan vanhemmuuteensa. Vanhempainkoulussa saatu vertaistuki antaa voimaantumisen kokemuksia ja sen avulla itseluottamusta vanhempana olemiseen.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2016-02-17

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201602034710>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Haapola, K., Pitkänen, P., Sepponen, H. & Kuure, M. 2016. Onko sinun pyramidisi tukevasti oikealla kannallaan? Vanhempainkoulutoiminta Oulunkaassa. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 3. Hakupäivä 17.2.2016. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201602034710> (<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201602034710>).

Ihmeelliset vuodet -vanhempainkoulussa vanhemmuutta havainnoidaan vanhemmuuspyramidilla. Vanhemmat voivat tarvita tukea vuorovaikutustaidoissa, myönteisissä kasvatusmenetelmissä, rajojen asettamisessa tai vaikkapa leikkitaidoissa. Näitä vanhemmuuteen liittyviä asioita voi pohtia ja harjoitella vanhempainkoulussa.

Tukea vanhemmuuteen

Tarve matalan kynnyksen perhepalveluille on nykyään selkeä. Vanhemmat tarvitsevat helposti saatavaa tukea vanhemmuuden haasteisiin. Ryhmämuotoisten, vaikuttaviksi todettujen perhetyön menetelmien käyttäminen lisääntyy Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on hankkeissaan tuonut ilmi, että lähitulevaisuudessa luodaan lisää matalan kynnyksen palveluita vanhemmuuden tukemiseen. [\[1\] \(#cite-text-0-0\)](#) Lisäksi uusittu sosiaalihuoltolaki painottaa, että palveluita pitäisi ensisijaisesti järjestää niin, että ne ovat helposti asiakkaan itsensä saatavilla [\[2\] \(#cite-text-0-1\)](#). Yksi tällainen uusi toimintamalli on vanhempainkoulu.

Oulunkaaren alueella on järjestetty vanhemmille suunnattua vanhempainkoulutoimintaa vuodesta 2012 lähtien [\[3\] \(#cite-text-0-2\)](#). Vanhempainkoulutoiminta perustuu pääosin yhdysvaltalaisen psykologian professorin Carolyn Webster-Strattonin kehittämään Ihmeelliset vuodet -toimintamalliin (The Incredible Years) [\[4\] \(#cite-text-0-3\)](#) [\[5\] \(#cite-text-0-4\)](#). Ryhmiä on tarjolla lissä, Pudasjärvellä, Utajärvellä ja Vaalassa. Ryhmiä ohjaavat menetelmään koulutetut ohjaajat, jotka työskentelevät päätoimisesti varhaiskasvatuksessa, perhetyössä, sivistyspalveluissa ja terveydenhuollossa. Ohjaajajoukon moniammatillisuus tuo vanhempainkouluun laajasti eri perhepalveluiden osaamista ja ammatillista kokemustietoa. Ohjaajien antama teoria- ja kokemustieto opastaa vanhempia konkreettisin neuvoin ja ohjein arjen haastavista tilanteista selviämiseen. [\[6\] \(#cite-text-0-5\)](#)

Uutta kokemusta vanhempainkoulusta

Oulun ammattikorkeakoulun kolme sosionomiopiskelijaa teki opinnäytetyönsä [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#) vanhempainkoulutoiminnasta. Opinnäytetyössä kuvaillaan vanhempien kokemuksia osallistumisestaan vanhempainkoulutoimintaan keväällä 2014. Lisäksi kuvailtiin vanhempainkouluryhmien ohjaajien arvioita vanhemmille tehdyn kyselyn tuloksista.

Huhtikuussa 2015 lähetetyssä kyselyssä vanhemmilta kysyttiin kokemuksia vanhempainkoulun sisällöstä ja käytännön toteutuksesta sekä mahdollisia kehittämideoita. Vanhemmat kuvailivat vastauksissaan kokemuksia vanhempainkoulun aiheista, joita ovat muun muassa myönteiset kasvatuseritykset, lapsen kasvun tukeminen sekä vanhempien ja lasten vuorovaikutus. Vastaajat kokivat saaneensa vanhempainkoulusta tukea omaan vanhemmuuteensa. Vanhempainkoulussa saatu vertaistuki antaa voimaantumisen kokemuksia ja sen avulla itseluottamusta vanhempana olemiseen. [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#)

Tutkimusmenetelmänä sovellettiin asiakaslähtöistä BIKVA-arviointimenetelmää [\[8\] \(#cite-text-0-8\)](#) [\[9\] \(#cite-text-0-9\)](#), jonka mukaan osallistujilta saatua asiakaspalautetta käytettiin vanhempainkoulutoiminnan tuloksellisuuden ja kehittämistarpeen arviointiin ryhmien ohjaajille järjestetyssä ryhmähaastattelutilaisuudessa kesäkuussa 2015. Asiakkaiden osallistaminen ja heidän kokemustensa kuuleminen sosiaalityön asiakasprosessien arvioinnissa ja kehittämistyössä on yhä yleisempää. Yhtenä uudehkona toimintatapana näkyy muun muassa kokemusasiantuntijoiden käyttäminen. [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#)

Vanhempainkasvatus on mukaantuloa kasvatustehtävään

Jokainen vanhempi tarvitsee tietoa lapsen kasvusta, kehityksestä ja kasvatuksesta sekä lapselle suotuisista kasvuoloista, hyvinvoinnista ja terveydestä. Lapsen hyvinvointi, kuten myös oireileva käyttäytyminen, voi perustua vanhempien toimintaan. Vanhempainkasvatuksen tarkoitus on ensisijaisesti tukea perhettä sen kasvatustehtävässä. Vanhemmuutta pyritään tukemaan tiedolla, neuvoilla sekä ohjauksella. Lapsella onkin oikeus sellaisiin vanhempiin, jotka kykenevät muun muassa mainituilla asioilla turvaamaan hänelle tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin. [\[10\] \(#cite-text-0-11\)](#)

Tutkijat ovat todenneet vanhempainkasvatuksen toimivaksi lapsen käyttäytymistä muuttavaksi

strategiaksi [\[11\] \(#cite-text-0-12\)](#). Ihmeelliset vuodet -vanhempainkoulutoimintamallissa interventio kohdistuu vanhempiin ja vanhemmuuteen. Tavoitteena on saada aikaan pysyvä muutos perheen ja vanhempien toimintakulttuurissa. Myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on kiinnostunut vanhemmuuden tukemisen tuomista hyödyistä ja tutkii esimerkiksi sitä, paljonko lasten käytöshäiriöiden hoitamisella säästetään mahdollisia syrjäytymisen kustannuksia. [\[12\] \(#cite-text-0-13\)](#) Vanhempainkoulun kaltaisella matalan kynnyksen palvelulla saadaan helposti tuettua vanhemmuutta ja perhettä, mikä on sekä asiakkaiden, sosiaalialan ammattilaisten että yhteiskunnan edun mukaista.

Aikaa, leikkiä ja myönteistä mallia

Opinnäytetyön [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#) tulosten perusteella vanhemmat kokivat saaneensa tukea vanhemmuuteen vanhempainkoulutoimintaan osallistumalla ja vanhempainkoulu on toimiva menetelmä vanhempainkasvatuksessa ja vanhempien tukemisessa. Vanhemmat kuvailivat tämän näkyvän heissä esimerkiksi omien tunteiden hallinnan parantumisena ja hillinnän lisääntymisenä. He jaksoivat paremmin toistaa käskyjä ja odottaa lasten vastauksia. Perheiden ilmapiiri oli muuttunut myönteisemmäksi, ja lasten kiukuttelu oli vähentynyt.

Ryhmähaastattelun päätuloksina esille nousi asioita, joilla vanhemmat voivat tukea lapsensa kasvua ja hyvinvointia. Niitä ovat myönteinen asenne, ajan antaminen lapselle, yhteinen leikki sekä positiivisen mallin antaminen lapselle. Nämä kaikki vaikuttavat hyvällä tavalla myös vanhemman omaan jaksamiseen ja parantavat mahdollisuutta päästä myönteiseen kehään. [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#)

Vanhempainkoulua voidaan opinnäytetyön [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#) johtopäätösten perusteella pitää hyödyllisenä, sitä kannattaa kehittää ja siihen kannattaa suunnata voimavaroja. Nykyisten palvelujärjestelmä uudistusten alla kehittämistyössä tulisikin pohtia vanhempainkoulun valtakunnallista hyödynnettävyyttä, koska siitä on jo hyvää asiakaspalautetta ja kokemusta. Vanhempainkoulu on toimiva, ennaltaehkäisevä ja matalan kynnyksen palvelu, joita tulisi olla tarjolla lapsiperheille entistä enemmän. Vanhempainkoulu on edullinen palvelu, joita sosiaalipalveluissa pyritään tarjoamaan kalliiden, tehostetun tuen palveluiden sijaan. Vanhempainkoulutoimintaa voitaisiin tehdä nykyistä tunnetummaksi ja kaikkien vanhempien ulottuvilla olevaksi. Esimerkiksi vanhempainkoulutoiminnan ja neuvolan yhteistyö olisi luonteva tapa lisätä tukea perheille.

Vanhempainkouluryhmien ohjaajien moniammatillisuus hyödyttää vanhempainkouluun osallistujia, mutta myös laajasti perhe- ja sivistyspalveluiden eri osa-alueita. Vanhempainkouluohjaajina työskentelevät koulukuraattorit, lastentarhanopettajat, perhetyöntekijät ja terveydenhuollon ammattilaiset voivat viedä vanhempainkoulun hyötyjä myös varsinaiseen työhönsä.

Sosiaaliohjaajana toimiva vanhempainkouluryhmän ohjaaja kertoo, että vanhempainkouluun osallistuminen voi toimia työvälteenä perhetyön asiakasperheiden kanssa vielä vuosienkin päästä. Vanhempainkoulussa käsitellyt aiheet ovat vanhemmille ja työntekijälle yhteisiä ja tuttuja asioita, joihin on tarvittaessa helppo palata keskusteluissa ja ryhmän aiheita muistellen. Näin asioiden työstöä perheessä voidaan edelleen yhdessä jatkaa. Vanhempainkoulu ei siis pääty ryhmän "päättökahveilla". [\[7\] \(#cite-text-0-6\)](#)

Vanhemmuuspyramidi

Webster-Strattonin Ihmeelliset vuodet -kirjassaan [\[13\] \(#cite-text-0-18\)](#) kuvaama ja vanhempainkoulussa hyödynnettävä vanhemmuuspyramidi (kuvio 1) kuvaa hyvin vanhemmuuden edellyttämiä taitoja ja niiden hyötyjä lapselle. Vanhemmuuspyramidin alin kerros koostuu rakentavista ja helpoistakin arjen perusasioista. Tämä "kivijalka" on perusta vanhemman ja lapsen kiintymyssuhteelle [\[14\] \(#cite-text-0-19\)](#), ja myönteisiä kasvatusmenetelmiä voi käyttää vapaasti aina tilaisuuden tullen. Luottavainen suhde antaa vanhemmalle mahdollisuuden kannustaa lasta hyvään käytökseen sekä tukea lapsen itsetunnon ja

sosiaalisten taitojen kehittymistä. Pyramidin ylemmät kerrokset käsittelevät rajojen asettamista ja muita seuraamuksia, joita vanhemman tulee käyttää valikoivasti.

KUVIO 1. Vanhemmuuspyramidi [1] (#cite-text-0-0)

Pyramidi sisältää myös vanhempien omia itsensä hallitsemisen menetelmiä, jotka auttavat ymmärtämään ja selviytymään haastavista ajatuksista sekä epävarmuuden tunteista. Nämä vaikuttavat vanhemman omiin kasvatustaitoihin, ja esimerkiksi selkeiden sääntöjen ja rajojen tuoma rutiini ja niistä havaittu hyöty kasvattavat vanhemman itseluottamusta omiin taitoihinsa. Vanhemman ei myöskään kuulu reagoida lapsen jokaiseen provosoivaan tekoon.

Pyramidi kuvastaa hyvin niitä perusasioita, joista turvallinen ja riittävän hyvä lapsuus koostuu. Vanhempainkoulunohjaajat pohtivat, onko joillekin suomalaisille vanhemmille tyypillistä pitää pyramidia väärinpäin kärkensä varassa, jolloin vanhemmuus perustuu seuraamuksiin, kieltoihin ja rajoituksiin. Tällöin pyramidin kääntäminen toisinpäin vaatii paljon työtä. Eihän pyramidi edes pysy pystyssä väärinpäin, mikä kuvaa hyvin myös väärin rakennetun vanhemmuuden epävakautta.

Oivalluksia ja oppia työelämää varten

Opinnäytetyötä [7] (#cite-text-0-6) tehdessään opiskelijat yllättyivät vanhempainkoulumenetelmän toimivuudesta ja mukana olleiden vanhempien kokemuksesta siitä, että menetelmä aidosti kannustaa heitä. Opiskelijat kokivat oivaltamansa asenteen hyödylliseksi tulevia työtehtäviään varten. Vanhempien kokemuksia tutkiessaan opiskelijat heräsivät pohtimaan sitä, kuinka pienillä myönteisillä muutoksilla voi olla kauaskantoisia ja merkittäviä muutoksia lapsen loppuelämän ajaksi. Tällöin muutosprosessilla on

myös yhteiskunnallinen vaikutus, kun perheiden hyvinvointia voidaan lisätä. Opinnäytetyön tulokset tukevat ajatusta, että vanhempainkoulutoiminnalle on tarvetta ja sitä kannattaa jatkaa ja kehittää edelleen.

Kirjoitus perustuu Kaisa Haapolan, Piia Pitkäsen ja Hanna Sepposen sosionomiopintojen opinnäytetyöhön [\[7\]](#) ([#cite-text-0-6](#)) Oulun ammattikorkeakoulussa.

Lähteet

1. [^](#)Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma - Kaste. Hakupäivä 1.12.2015.
<http://stm.fi/kaste>
2. [^](#)Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Hakupäivä 30.11.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014...>
3. [^](#)Pohjois-Suomen Lasten Kaste -hankkeen toimintasuunnitelma 2014. Oulun seutukaaren toiminnallinen osakokonaisuus / Oulunkaaren osio 1.2.2014–28.2.2016. Oulunkaaren kuntayhtymä.
4. [^](#)The Incredible Years www-sivut. 2015. Hakupäivä 1.12.2015.
<http://incredibleyears.com/>
5. [^](#)Ihmeelliset vuodet -ohjelman esittely. Oulunkaari. Hakupäivä 1.12.2015.
http://www.oulunkaari.com/tiedostot/Tukeva/esittely_iv_tukeva.pdf
6. [^](#)Oulunkaaren kuntayhtymän www-sivut. 2015. Viitattu 1.12.2015.
<http://www.oulunkaari.com/sivu/fi/oulunkaari/hankkeet/tukeva3/>
7. [^](#)[_abcdefghi](#) Haapola, K., Pitkänen, P. & Sepponen, H. 2015. Vanhempainkoulutoiminta Oulunkaarella. Oulun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 16.2.2016.
<https://www.theseus.fi/xmlui/bitstream/handle/10024/99608...>
8. [^](#)Krogstrup, H. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi Bikva-malli. Hyvät käytännöt. Menetelmä -käsikirja. Helsinki: Stakes. Hakupäivä 19.2.2015.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75625/bikva.pdf?sequence=1>
9. [^](#)Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Bikva-malli. Hakupäivä 15.4.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/paatoksenteko-talous-ja-palvelujarjestelma...>
10. [^](#)Hämäläinen, J. 1987. Vanhempainkasvatus. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
11. [^](#)Lähde, S. 2002. Koulutulokkaiden vanhempien yhteisöllisyyden edistäminen. Mannerheimin Lastensuojeluliiton järjestämät Kimppaillat Keski-Suomessa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu. Hakupäivä 1.12.2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8859...>
12. [^](#)Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Terveyden edistämisen kustannusesimerkit. Lasten käytöshäiriöiden hoitaminen kustannusvaikuttavasti säästää 42 M - 900 M euroa. Hakupäivä 27.11.2015.
<https://www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/perustelut...>
13. [^](#)Webster-Stratton, C. 2010. Ihmeelliset vuodet. Ongelmanratkaisuoapas 2-8-vuotiaiden lasten vanhemmille. Oriental xPress Oy.
14. [^](#)Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 20 (15), 1866–73. Hakupäivä 11.2.2015.
<http://www.duodecimlehti.fi/web/guest...>

Kuvalähteet

1. [^](#)KUVIO 1. Vanhemmuuspyramidi. Teoksessa K. Ollankerto & M. Metsälina. 2013. Iloa ja leikkiä. Ihmeelliset vuodet -lastenhoitoryhmän ohjaus. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä

16.2.2016. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59700/ollanketo_kirsikka.pdf?sequence=1 Suomennettu lähteestä Webster-Stratton, C. 2011. The incredible years. Parents, Teachers, and Children's Training Series. Program Content, Methods, Research and Dissemination 1980-2011. <http://incredibleyears.com/download/product/The-Incredible-Years-Parent-Teacher-Childrens-Training-Series-1980-2011p.pdf>